

Projektas APRICOT:

Mokomės būti ir (su)gyventi besikeičiančiame laike: dėmesingos tėvystės ugdymo programa

Medijų raštingumo metodologija ir medžiaga tėvams (seneliams)

„Žaiskite su vaikais“ – vadovas tėvams (seneliams)

Bendrai finansuojama pagal
Europos Sąjungos programą
„Erasmus+“

Europos Komisijos parama šio leidinio rengimui nereiškia pritarimo jo turiniui, kuriame pateikiama autorių nuomonė, todėl Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už informaciją panaudotą šiame leidinyje.

Šį intelektualinį produktą sumanė ir parengė strateginių partnerysčių projekto APRICOT komanda.

Projekto koordinatorius – VšĮ *Šiuolaikinių didaktikų centras* (Lietuva)

Projekto partneriai:

Apricot Training Management Ltd. (Jungtinė Karalystė)

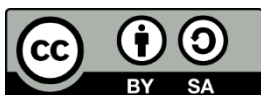
ItF Institut Kassel e.V. – Frauencomputerschule (Vokietija)

Planeta Ciencias (Ispanija)

Redakcijos koordinatorė: Daiva Penkauskienė

Rengėjai: Hilary Hale, Beate Hedrich, Betül Sahin, Alejandra Goded, Anca Dudau, Daiva Penkauskienė

Redakcinė kolegija: Sophy Hale, Seda Gürcan, Konrad Schmidt, Cihan Sahin, Josafat Gonzalez Rodriguez, Roc Marti Valls, Virgita Valiūnaitė

Šis darbas yra licencijuotas Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 tarptautine licencija. Norėdami peržiūrėti šios licencijos sąlygas, apsilankykite

<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/> arba siųskite laišką Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, JAV.

Metai, mėnuo: 2021 lapkritis

TURINYS

3 „Žaiskite su vaikais“ – vadovas tėvams (ir seneliams)	2
3.1 Įvadas	2
3.2 Ko išmoksime žaisdami.....	2
3.3 Žaismingas mokymas(is)	4
3.4 Kodėl šis vadovas?	4
3.5 Patarimai, kaip mokytis patiems ir su šeima.....	5

3 „Žaiskite su vaikais“ – vadovas tėvams (ir seneliams)

3.1 Įvadas

Informacinės ir komunikacinės technologijos yra atviras langas į išorinį pasaulį. Tai labai galingas įrankis, leidžiantis pasiekti bet kokią informaciją ir naujienas, tiek tikras, tiek melagingas, ir greitai bei efektyviai bendrauti su pažįstamais ar nepažįstamais žmonėmis visame pasaulyje.

Nuo pirmųjų mūsų vaikų ir/ ar anūkų žingsnių, mes, kaip pedagogai, pradedame etapišką mokymo(si) procesą, kurio metu mokome skirtingų strategijų, leidžiančių jiems tapti savarankiškesniais: vaikščioti šaligatviu, apsidairyti prieš kertant gatvę, suprasti šviesoforo spalvas ir kelio ženklus, žinoti kelią namo, nesikalbėti su nepažįstamais žmonėmis, grįžti namo laiku.

Lygiai taip pat mokomasi naudotis technologijomis. Mes, pedagogai, turime išmokyti savo vaikus strategijų, kurios leistų jiems augti ir bręsti sumaniais technologijų vartotojais. Tačiau, skirtingai nuo mokymo vaikščioti patirties, mums patiems trūksta technologijų išmanymo patirties. Technologijų pasaulis nuolat tobulėja ir progresuoja, o tai reiškia, kad nuolat kyla naujų iššūkių, kuriems spręsti mūsų vaikams ir anūkams reikia protingo suaugusiojo patarimo. Todėl mums reikia mokytis kartu spręsti šias problemas. Labai svarbu sukurti bendravimo su vaikais tradicijas, kurios padėtų mums sužinoti, užkirsti kelią ir išspręsti galimas problemas ar sunkumus, su kuriais gali tekti susidurti, mokantis savarankiškai „vaikščioti“ virtualiame pasaulyje.

3.2 Ko išmoksime žaisdami

Šio vadovo tikslas – pasiūlyti praktines veiklas, kurias galima atlikti su visa šeima. Šios veiklos padės lengviau aptikti problemas, su kuriomis susiduria mūsų vaikai ir anūkai virtualiame pasaulyje, ir taip pat suteiks galimybę prasmingam bendravimui ir tarpusavio pasitikėjimo kūrimui.

Siūlomos veiklos turėtų būti smagios ir įdomios vaikams, skirtos mokymuisi ramioje, saugioje šeimos aplinkoje. Veiklos yra praktiškos ir trumpos, kad vaikai nepavargtų ir kad būtų galima prisitaikyti prie kiekvieno pomėgių, amžiaus ir žinių lygio. Veiklos nereikalauja ypatingų išteklių, išskyrus kompiuterį, popierių, rašiklį ir kai kuriuos daiktus, kuriuos galima lengvai rasti namuose.

Veiklos parengtos šiomis temoms:

Moralinės dilemos šiuolaikiniame pasaulyje

Šiais laikais, kai reikia ką nors sužinoti, rasti problemos sprendimo būdą, pirmiausia informacijos ieškoma internete.

Kalbant apie moralines dilemas, sprendimus dažniausiai priimame remdamiesi savo vertybėmis ir etikos kodeksu, kuris formuojasi per visą mūsų gyvenimą.

Jei mūsų vertybinis pagrindas dar ir paremtas išsamia, patikima informacija bei giliu apmąstymu, galime geriau pasiruošti priimti naujus sprendimus, o senuosius permąstyti, pakeisti, patbulinti. Tokiu būdu sudaromos prielaidos mūsų moraliniam augimui ir tobulėjimui.

Vaikų dorinis ugdymas yra viena svarbiausių mūsų, tėvų ir senelių, pareigų. Štai kodėl vis svarbiau yra mokyti savo vaikus ieškoti patikimos informacijos, kuri padėtų priimti etiškus sprendimus.

Pagrįsti sprendimai

Besikeičiančiame ir susietame pasaulyje labai svarbu būti gerai informuotam, priimant sprendimus. Tačiau nors gyvename visuomenėje, kurioje prieiga prie žinių yra labai paprasta, vis sunkiau atskirti patikimus informacijos šaltinius ir svarbius duomenis nuo tų, kurie tokie nėra.

Štai kodėl svarbu mūsų vaikams suteikti kritinio mąstymo įgūdžių, kurie padėtų jiems sėkmingai naviguoti žinių „vandenynė“ nepasiklystant ar „nesudaužant laivo“. Šioje temoje siūlomos veiklos skirtos būtent tokio tikslo siekimui.

Klaidinanti informacija ir dezinformacija

Nors skaitmeninis pasaulis jauniems žmonėms siūlo daugybę informacijos ir galimybių, tuo pačiu darosi vis sunkiau atskirti tiesą nuo netiesos. Kadangi vaikai daugiau laiko praleidžia internete ir nuolat priima sprendimus, kuo pasitikėti, dabar jiems kaip niekada svarbu žinoti, kaip įtaka, įtikinėjimas ir manipuliavimas gali paveikti jų sprendimus, nuomonę ir tai, kuo jie dalijasi internete.

Kaip netikros naujienos ir dezinformacija veikia vaikus?

Dezinformacijos poveikis gali sumažinti pasitikėjimą bendrai medijomis ir taip dar labiau apsunkinti galimybes atskirti, kas yra faktas, o kas prasimanymas. Kai pradeda manyti, jog yra tikimybė, kad viskas gali būti netikra, lengviau atmesti ir tai, kas iš tikrųjų yra tiesa.

Siekdami padėti vaikams ir tėvams/ seneliams geriau atskirti „melagienas“, klaidinančią informaciją ir dezinformaciją bei ugdytis skaitmeninio raštingumo įgūdžius, siūlome dalytis mokymosi patirtimi, kurią palengvina mokymasis naudojant testus-žaidimus. Jie mokymuisi suteikia smagumo ir lengvumo.

Saugumas ir privatumas

Netinkamas asmeninių duomenų naudojimas, netinkamas turinys, pavojingi virusai, erzinantis šlamštas, brangūs telefonų numeriai ir bandymai išvilioni – kaip apsaugoti vaikus

ir jaunimą nuo šių pavojų? Atsargumo priemonių galima imtis naudojant technines priemones. Tačiau jos nesuteikia absoliučios apsaugos.

Maži vaikai žaidžia su išmaniaisiais telefonais dar neišmokę skaityti ir rašyti. Paaugliai daug laiko praleidžia socialiniuose tinkluose, tokiuose kaip *Facebook*, *Instagram*, *Twitter*. Labai svarbu, kad su tėvų pagalba, jie išmokytų būti atsargiais ir atsakingais skaitmeninio pasaulio vartotojais.

Kokios yra jūsų vaiko žinios apie saugumą ir privatumą skaitmeniniame pasaulyje? Kaip įvairaus amžiaus vaikus išmokyti šių žinių ir padėti suprasti to svarbą? Kaip tėvai gali padėti šiame mokymosi procese?

Siūlome veiklas, kurias galima atlikti su įvairaus amžiaus vaikais, kad žaismingu būdu išmokytumėte juos kritiškai žiūrėti į įvairius interneto pasiūlymus ir priimti teisingus sprendimus dalijantis privačiais duomenimis.

3.3 Žaismingas mokymas(is)

Vaikai mokosi visą laiką, sąmoningai ar nesąmoningai, formalioje ar neformalioje ugdymo aplinkoje. Šalia mokyklos ir žaidimų su kitais vaikais, namai yra viena iš pagrindinių mokymosi erdvių.

Namuose vaikai yra ramioje, saugioje ir patogioje aplinkoje. Paprastai čia jie mažiau nei kitur bijo suklysti, todėl tai ideali vieta išbandyti įvairius mokymosi būdus.

Maži vaikai daug išmoksta žaisdami, ir tai tęsiasi visą gyvenimą. Galime pasinaudoti šiuo natūraliu polinkiu žaisti ir mokytis žaidžiant, atliekant nesudėtingas veiklas, kuomet laikas nepastebimai skrieja ir kuriose, be didelių pastangų, galime pasiekti gilius ir stimuliuojančius apmąstymus.

3.4 Kodėl šis vadovas?

Amerikos pediatrų akademija (*The American Academy of Pediatrics*) rekomenduoja mažų vaikų ir paauglių (5–18 metų) tėvams nustatyti bet kokios medijos naudojimo apribojimus. Tai apima tiek pramogines medijas (pvz., TV ir filmų žiūrėjimą), tiek edukacines medijas, pvz., info kortelių (*flash cards*) kūrimą išmaniųjų telefonų programėlėse.

Ne visas prie ekrano praleistas laikas yra vienodai traktuojamas. Tėvai turi nuspręsti, kaip (ir kaip dažnai) jų paaugliai naudojami ekranais ir ar ekrano laikas yra „teigiamas“, ar „neigiamas“. Pavyzdžiui, laikas, praleidžiamas atliekant namų darbus ar kitą edukacinę veiklą, gali būti ne toks ribotas, kaip laikas, praleidžiamas žaidžiant vaizdo žaidimus.

Tačiau interneto prieiga yra susijusi ir su rizikomis, pvz., netinkamu turiniu, elektroninėmis patyčiomis ir internetiniais agresoriais. Naudodami programėles ir svetaines, kuriose bendrauja vaikai, agresoriai gali apsimesti vaiku ar paaugliu, norinčiu susirasti naują draugą. Jie gali įtikinti vaiką pasikeisti asmenine informacija, pvz., adresu ir telefono numeriu, arba paskatinti vaikus jiems paskambinti, kad pamatytų jų telefono numerį per skambintojo ID.

Dauguma paauglių naudojami socialinėmis medijomis ir turi profilį socialinio tinklo svetainėje. Daugelis lanko šias svetaines kiekvieną dieną. Socialiniuose tinkluose yra daug gerų dalykų, bet taip pat – daug rizikų, kurių vaikai ir paaugliai turėtų vengti. Skelbdami ką nors tinkle, jie ne visada tinkamai pasirenka, o tai gali sukelti problemų.

3.5 Patarimai, kaip mokytis patiems ir su šeima

Skyriaus tikslas – pateikti keletą pagrindinių patarimų, kaip sėkmingai įgyvendinti šiame dokumente pateiktas veiklas. Šie patarimai yra gairės tėvams ir seneliams. Patarimų veiksmingumas priklauso nuo konkrečios šeimos konteksto ir turimos bendravimo bei bendradarbiavimo patirties, atliekant veiklas, įtraukiančias visus šeimos narius.

Nors patarimai yra pateikiami būtent šioms veikloms, jais galima vadovautis atliekant bet kokią kitą savarankiško ar mokymosi su šeima veiklą.

1- Svarbu, kad tėvai ir seneliai susipažintų su veikla prieš ją pradėdami.

Norint atlikti bet kokią veiklą, svarbu, kad suaugęs asmuo prisiimtų atsakomybę už mokymąsi ir jai pasiruoštų. Iš anksto susipažinus su veiklomis ir pabandžius išspręsti kilusias abejones, veikla bus sklandesnė ir kokybiškesnė.

2- Įsitikinkite, kad turite visas reikalingas priemones veiklai atlikti.

Kitas svarbus aspektas ruošiantis veiklai – įsitikinti, kad turite visą reikiamą medžiagą.

3- Sukurkite aplinką, kuri būtų palanki mokymuisi ir sumažintų blaškymąsi.

Palaikanti aplinka bus labai svarbi tiek motyvacijai, įsitraukimui, tiek visos veiklos sėkmei.

4- Suprantamai paaiškinkite kitiems šeimos nariams, kokia tai veikla, kokie jos tikslai ir numatomas laikas jai įgyvendinti.

Svarbu, kad visi dalyvaujantys veikloje ją suprastų, o prireikus skirtų laiko išaiškinti bet kokias abejones, kurios gali kilti prieš užsiėmimą.

5- Nemokykite, o padėkite suprasti.

Svarbu, kad būtų vengiama tiesmukiškų didaktinių pamokymų, pvz.: kas yra teisinga, o kas ne; kas yra išmintinga, o kas yra kvaila. Nemokykite direktyviai, bet bendraukite ir veikite kartu.

6- Atlikę veiklą, įvertinkite jos įgyvendinimą.

Svarbi veiklų įgyvendinimo dalis yra paskesnis jų įvertinimas. Tai galioja ir kalbant apie mokymąsi šeimoje. Tai padeda tobulinti kitų veiklų įgyvendinimą.

Norėdami gauti atsiliepimų iš kitų žmonių, kurie atliko tą pačią veiklą, galite paklausti, ar jiems ji patiko, ką jie pakeistų, kokios veiklos dalys juos nustebino?

Gavę grįžtamąjį ryšį, skirkite laiko apmąstyti, kaip veikla buvo vykdoma ir ką norėtumėte patobulinti ateityje.